

Danske musikere nægter at bruge ørepropper

Lydproblemer. Tinnitus, hørenedsættelse, overfølsomhed og forvrængning. Alligevel bruger kun et fåtal af danske musikere ørepropper. - Foto: Jens Dresling (arkiv)

Flere musikere herhjemme kæmper med tinnitus, hørenedsættelse og forvrængning.

AF **SANDRA BROVALL**

Lyden, som en gammeldags elkedel slipper ud af sin tud, når vandet endelig koger på komfuret.

Eller tonen fra en af de øverste piber på et gammelt kirkeorgel. Piiiiiiiib.

Den er der altid. Hyletonen i musiker Peder Linnebergs ører.

Det er kun ham selv, der kan høre den, men den har givet den 49-årige kontrabassist en længsel efter dengang, hans livs lydbillede ikke var ledsaget af et evigt indre soundtrack.

»Jeg savner stilheden. Den har jeg ikke mere. Rent filosofisk starter musik vel med stilhed«, siger han.

Manglende balance

Det er fire år siden, Peder Linneberg sidst kunne falde i søvn uden at høre pibelyden, også kaldet tinnitus.

Det var inden, han gik i gang med at øve til Wagner-operaen 'Ragnarok' – den fjerde del af Nibelungens Ring. Sammen med resten af Sønderjyllands Symfoniorkester havde han premiere på forestillingen i august 2008. Inden da havde orkestret øvet i flere uger.

Men et par dage inden premieren overtog en ny dirigent prøverne. En dirigent, der efter Peder Linnebergs mening ikke havde styr på det med balance og dynamik.

»Han havde ikke kompetence til at sætte et niveau, der var acceptabelt for ørerne. Det betød i praksis, at orkestret spillede alt for kraftigt. Det svarer til, at en håndværksmester ikke forlanger, at lærlingene skal tage høreværn på, når han beder dem om at bruge vinkelsliberen«.

Den pibende sinustone i øret kom ikke pludseligt. Den sneg sig gradvist ind på Peder Linneberg efter generalprøven. Hyletonen havde han hørt før efter koncerter, men nu gik den ikke væk igen, som den plejede.

208 ud af 453 har høreskade

Peder Linneberg er en af de 208 danske musikere, som har svaret ja til at have fået en høreskade som følge af sit arbejde som musiker – det har knap halvdelen af de adspurgte danske musikere svaret ja til i en spørgeskemaundersøgelse, som Politiken Research har lavet om både klassiske og rytmiske musikeres arbejdsliv og levevilkår.

Undersøgelsen, som 453 musikere har svaret på, viser, at tinnitus er den høreskade, de fleste af dem lider af. På andenpladsen kommer lydoverfølsomhed og på tredjepladsen hørenedsættelse. Flere af musikerne lider desuden af flere høreskader på én gang.

»Høreskader er det største arbejdsmiljømæssige problem for musikere«, siger Henrik Strube, redaktør af Dansk Musiker Forbunds blad, Musikeren. Han er også forfatter til bogen 'Pas på ørerne' om høreskader, tidligere guitarist i det politiske rockband Røde Mor og lider selv af tinnitus.

LÆS OGSÅ [Roskilde afviser problemer med lyden](#)

I musikernes fagforening, Dansk Musiker Forbund, har man i foråret gennemført en række seminarer, der gør medlemmerne opmærksom på, at de skal passe på deres hørelse, fortæller formand Anders Lauersen.

»Lyd er en kæmpe udfordring. Musikere lever for musikken og med lyden, men det er en kilde til at kunne skade musikernes allervigtigste sans: evnen til at høre. Derfor er vi meget opmærksomme på at fremme vore medlemmers bevidsthed om faren ved høj lyd og anbefaler eksempelvis at bruge høreværn«, siger han.

Orkester højere end et bor

Og der er god grund for danske musikere til at finde ørepropperne frem.

Læge og ph.d.-studerende fra klinisk institut på SDU Jesper Hvass Schmidt har i sin ph.d.-afhandling undersøgt klassiske orkestremusikeres lydbelastning i løbet af deres arbejdsliv.

Hans konklusion er, at de klassiske musikere i landets fem symfoniorkestre, som deltog i undersøgelsen, er udsat for et lydniveau, der ofte overstiger den tilladte lydgrænse i arbejdsmiljølovgivningen på 85 decibel, som gælder alle faggrupper fra musiker til borearbejder.

Samtidig klager mere end hver tredje musiker over tinnitus, og næsten lige så mange lider af lydoverfølsomhed i hans undersøgelse.

»Der er generelt høje lydniveauer i orkestrene, og mange musikere risikerer at beskadige hørelsen. Det gælder især for trompetister og andre messingblæsere, der frembringer de højeste lyde«, skriver Jesper Hvass Schmidt på e-mail fra sin ferie.

Generne kan mindskes

Og får man først en høreskade som tinnitus eller lydoverfølsomhed, så er det irreversibelt, siger cand.mag. i audiologopædi Susanne Nemholt.

Hun arbejder til daglig med voksne med tinnitus og høretab som funktionsleder på Kommunikationscentret i Region Hovedstad. Til gengæld kan man mindske generne af eksempelvis tinnitus.

»Tinnituslyden i sig selv kan man ikke gøre noget ved. Men man kan stimulere øret med andre lyde. Eller få et høreapparat og få foræret nogle af lydene fra omgivelserne, så tinnitussen træder i baggrunden. Man kan også arbejde med det psykiske – tinnitus forværres af stress«, siger hun.

LÆS OGSÅ [MP3-afspillere skaber en bølge af høreskader](#)

Kontrabassist Peder Linneberg er selv opmærksom på at leve et godt liv med sin tinnitus.

»Jeg har bestemt mig for, at det ikke skal have lov til at styre min tilværelse«, siger Peder Linneberg, der betragter sin tinnitus som forholdsvis mild. Selve tinnitussen forstyrrer ikke hans spil. Det kan tankerne om den dog godt gøre.

»Det kan skade på den måde, at jeg har en bekymring omkring det, som forstyrrer. Bliver det nu værre?, tænker man, hvis musikken er for høj«.

Flest forkaster ørepropper

Skaden har dog ikke fået Peder Linneberg til at proppes ørepropper i sine skadede ører. I hvert fald ikke særligt ofte.

Og det er der heller ikke ret mange andre af musikerne i Politikens undersøgelse, der gør. 58 procent bruger sjældent eller aldrig ørepropper, selv om de frygter, at musikken skader deres hørelse.

»Det føles, som om man er i en dyne. Er man heldig kan man høre sig selv. Man spiller i blinde, og jeg bruger dem meget sjældent«, siger Peder Linneberg.

Samme billede gør sig gældende i Jesper Hvass Schmidts afhandling, hvor kun hver tredje oplyste, at de brugte propper under koncerter, og en anden tredjedel benyttede dem en gang i mellem. Resten kunne aldrig drømme om at stikke propperne i ørerne.

»Der er tale om meget ambitiøse folk. Mange har arbejdet hårdt og måske været igennem flere udvælgelsesprocesser, før de er blevet optaget i det pågældende orkester. Det er et elitemiljø, der kan sammenlignes med sportsverdenen. Man er parat til at ofre noget for at nå sine mål«, siger Jesper Hvass Schmidt, som i øjeblikket er i gang med at udføre en lignende undersøgelse blandt rytmiske musikere.

Spørger man Peder Linneberg, er det dog heller ikke nok at fokusere på ørepropper som forebyggende løsning på de mange musiske høreskader. Man skal i stedet rette blikket mod en række andre faktorer, mener han.

»I Dansk Musiker Forbund, på arbejdspladserne og i miljøet er det accepteret, at vi får høreskader. Nu skal I huske at bruge høreværn, bliver der sagt. Der er en hel række andre punkter, der bliver udeladt af alle parter: Er koncertstedet egnet til at give koncerter? Er dirigenten i stand til at styre 120 mand i et Wagner-orkester? Er der for mange blæsere i forhold til strygerne i orkestrene?«, siger han.

Variationer i repertoire

I Foreningen Danske Orkesterdirigenter er formand Steen Finsen enig i, at høreskader er et underkendt problem i branchen – også blandt dirigenterne.

»Dirigenten har et ansvar for at sætte et lydniveau, der er behageligt. Samtidig spiller mange orkestre i lokaler, der er musikalsk uegnede, hvor lydstyrken er for kraftig. Det vil jeg slå til lyd for, at man begynder at tage højde for«, siger han.

Desuden har instrumenterne udviklet sig meget i forhold til nogle af de klassiske musikstykker, som blev skrevet for flere hundrede år siden, men som stadig spilles i dag. Det og andre overvejelser om repertoire burde man tage højde for, siger Peder Linneberg.

»Det faglige forsvinder helt i den her diskussion. I stedet for at tale om ørepropper burde man spørge: Hvor meget skal man spille for at have et fornuftigt arbejdspress? Og hvordan kan man variere repertoire, så man ikke kun spiller de mest højlydte kompositioner?«.

Netop repertoire har læge og ph.d.-studerende Jesper Hvass Schmidt også kigget på i sin afhandling. Den viser, at der er stor forskel på lydstyrken, alt afhængig af hvad man spiller.

»For eksempel er Mahler mere kraftfuld end Mozart. Carl Nielsen gav også kraftige udsving i mine målinger, fordi der var mange messingblæsere«, siger Jesper Hvass Schmidt.

Stoppe som musiker?

På trods af de mange skader er det dog et mindretal af de høreskadede i Politikens Researchs undersøgelse, der overvejer helt at stoppe livet som musiker og finde på noget andet at lave.

Mens 18 procent er enige i, at deres høreskader har fået dem til at overveje at stoppe som musiker, har hele 56 procent aldrig fået den tanke.

»Det er svært at stoppe en stor del af ens personlighed«, skriver en.

»Man kan ikke stoppe med at spille musik, hvis man virkelig lever for det, og det er ens identitet. Er musikken i blodet, må man leve med det, uanset hvor meget man så må døje«, skriver en anden.

Heller ikke Peder Linneberg overvejer at lægge kontrabassens bue på hylden.

»Jeg kommer ikke til at stoppe med at være musiker på grund af min høreskade«.

Ressource: <http://politiken.dk/kultur/musik/ECE1696419/danske-musikere-naegter-at-bruge-oerepropper/>

Offentliggjort: Jul 22, 2012 7:11 PM

© POLITIKEN.dk